

اقتصاد

جامعه

بدون تیتُر

طهماسب‌ظاهری،

رئیس کل پیشین

بانک مرکزی؛ دنیا در حال

کار کردن بر روی رمزارز

واحد جهانی است و

احتمال دارد تا چند سال آینده به این نتیجه برسد؛ نظام بانکی ما هم باید آمادگی مواجهه با آن را داشته باشد. برخی رمزارز را باطل می‌دانند و اگر با این پدیده مقابله نکنیم، قطعاً به مصرف‌کننده آن تبدیل خواهیم شد. از دولت‌های نهم و دهم، چند نرخِ شدن ارز آغاز شد و در دولت‌های یازدهم و دوازدهم ارز ۴۰۰ تومانی را به جامعه تحمیل کردند. توصیه من به دولت سیزدهم این است که حتماً به سمت تک‌نرخِ شدن ارز برود چون قاچاق، افزایش تولید و صادرات و ارتقای سلامت اداری و اقتصادی در گروی ارز تک‌نرخِ است. دولت فکر می‌کند سپرده‌های مردم در بانک‌های دولتی متعلق به دولت است و بانک‌های خصوصی هم فکر می‌کنند متعلق به سهامداران است درحالی‌که این‌گونه نیست. هنوز توانسته‌ایم این مفهوم ساده را در نظام بانکی جا بیندازیم. دولت منابع نظام بانکی را متعلق به خودش می‌داند و اگر این موضوع جا بیفتد که سپرده‌های مردم متعلق به دولت نیست، از «تسهیلات تکلیفی با استفاده از سپرده‌های مردمی» احتراز می‌شود؛ این آغاز اصلاح نظام بانکی است.

محمدراستاد،

مدیرعامل سازمان

بنادرودرناوردی؛ میزان

موجودی فعلی کالاهای

اساسی در بنادر؛ بیش از

چهارمیلیون تن است و تناژ کلی کالای اساسی که از ابتدای سال تاکنون از بنادر کشور خارج شده ۱۷/۴ میلیون تن بوده و نسبت به سال گذشته ۱۲ درصد افزایش یافته‌است. کل موجودی در انبارها و در کشتی‌های در حال تخلیه کنار اسکله و لنگرگاه شش میلیون تن است که با ظرفیت نگهداری کالا برابری می‌کند. مرداد امسال در مجموع کالای تخلیه شده از کشتی‌ها در این بندر حدود یک‌میلیون و ۵۰۰ هزار تن بوده که میانگین روزانه آن ۶۶ هزار و ۷۵۰ تن و میانگین خروج از بنادر با کامیون و ریل نیز ۵۲ هزار و ۷۹۹ تن است که خوشبختانه خروجی از ورودی بیشتر بوده‌است و همچنین میانگین کامیونی که در مرداد ماه به بنادر وارد شدند روزانه ۲۰۴۵ دستگاه و میانگین واگن نیز ۹۱ واگن بوده‌است. معاون وزیر راه و شهرسازی گفت: در حال حاضر موجودی کالاهای اساسی عمدتاً در بندر امام خمینی (ره) با بیش از ۳/۲ میلیون تن بوده و مجموع کشتی‌هایی که در حال تخلیه در بنادر هستند ۸۱ فروند بوده که از این میزان ۱۰ فروند در بندر امام خمینی (ره) است. همچنین ۲۴ فروند کشتی نیز در لنگرگاه‌ها (یک یا یک میلیون و ۳۰۰ هزار تن محموله) در انتظار تخلیه هستند که طبیعی است میزان خروج از بنادر افزایش پیدا کند.

جاری تا پنجم شهریور با کاهش آب بین ۳۵ تا ۷۵ درصد همراه بوده‌اند. استان تهران با مجموع پنج سد با کاهش ۳۷ درصدی حجم آب موجود در مخازن سد روبه‌روست و درصدد پرتشدگی این سدها ۳۱ درصد است که زنگ خطرِی برای تامین آب به شمار می‌آید.

توجه به دیپلماسی اقتصادی و همسایگی

از نظر موقعیت جغرافیایی، ایران با ۱۵ کشور دارای مرز مستقیم زمینی و دریایی است و همچنین در نزدیکی ۲۵ کشور منطقه نیز قرار گرفته اما با وجود چنین ظرفیت ارزشمندی متأسفانه ایران حتی جزو ۱۰ شریک اصلی تجاری در زمینه صادرات و واردات این کشورها محسوب نمی‌شود که نشان‌دهنده جایگاه نامناسب ایران در منطقه از نظر تجارت خارجی محسوب می‌شود. مجیدرضا حریری، رئیس اتاق بازرگانی ایران و چین در این باره به خبرنگار ما می‌گوید اقتصاد و تجارت فرامرزی ما تحت تأثیر سیاست است و باید تکلیف توافق هسته‌ای و رفع تحریم‌ها مشخص شود که در صورت اجرای هر یک از این موارد باید سناریوهایی مختلفی به کار گرفته‌شود. طبق بررسی‌های انجام شده شرکای اقتصادی ایران در دوده اخیر به شدت کاهش یافته و به گفته کارشناسان این موضوع خطری برای تجارت فرامرزی ایران محسوب می‌شود. به گفته حریری آمار تجارت خارجی سال ۹۸ و ۹۹ نشان می‌دهد بیش از ۸۰ درصد آمار صادرات ما با چهار یا پنج کشور بوده و بیش از ۸۰ درصد واردات ما نیز از همین تعداد کشور است و در مجموع شش هفت کشور در دنیا مبدأ و مقصد ۷۰ تا ۸۰ درصد تجارت فرامرزی و خارجی ما را تشکیل می‌دهند. حریری گفته تعدد کم شرکا ریسک تجارت را افزایش می‌دهد و باید توجه داشت اندازه تجارت خارجی ایران در حال کوچک شدن است و نسبت به اوایل دهه ۹۰، تجارت فرامرزی (واردات و صادرات) کشور به کمتر از نصف رسیده‌است.

🔗 **توسعه روابط بین الملل**

با توجه به آنچه گفته شد به نظر می‌رسد دولت مردان سیزدهم باید هرچه سریع‌تر نسبت به انجام مذاکرات با سایر کشورها و افزایش گستره مراودات با کشورهای مختلف اقدام کرده و تجارت خارجی را از آسیب تعداد اندک شرکای کاری برهانند. همچنین پیمان‌های پولی دوجانبه و تجارت از طریق تهارت باید مورد توجه دولت سیزدهم باشد. هرچند شرکای استراتژیک مانند چین می‌توانند نقش بسزایی در رفع تحریم آمریکا علیه ایران داشته باشند اما ایران باید به دنبال توسعه روابط خود با سایر کشورها باشد. در طول سال‌های گذشته شرکت‌های زیادی در ایران مشغول فعالیت بودند اما به محض اعلام تحریم آمریکا علیه ایران چمدان خود را بستند و کشورمان را ترک کردند. به گفته کارشناسان، حجم تولید و اقتصاد ایران یکی از معضلات به‌شمار می‌رود و باید به دنبال مسیری باشیم تا توسعه اقتصادی در کشور ایجاد شود. به نظر می‌رسد بهترین نسخه‌ای که برای درمان این بخش باید به کار گرفته شود بحث درون‌زایی و برون‌نگری است. اقتصاد است که در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز به آن اشاره شده است. اقتصاد ایران سال‌هاست تجارت خود را به‌صورت سنتی انجام می‌دهد و برای توسعه روابط خود با سایر کشورها باید اقداماتی را انجام دهد که مهم‌ترین مولفه آن مهار تورم در اقتصاد است تا هزینه‌های تولید در کشور کنترل شود و تولیدکننده بتواند یک برنامه‌ریزی بلندمدت در این زمینه داشته باشد. برخی کارشناسان پیشنهاد می‌دهند ایجاد روابط تجاری با کشورهایی که آمریکا تحریم کرده می‌تواند مورد توجه دولت سیزدهم قرار بگیرد. به‌صورت غیررسمی گفته شده حدود ۱۵۰ کشور به عناوین مختلف مورد تحریم آمریکا قرار گرفته‌اند که لیست هر سطح هر تحریم توسعه دارد اما می‌تواند مسیری جدید برای توافقات ایجاد باشد. از سوی دیگر کارشناسان توصیه کردند تجارت به چند کشور غربی ختم نمی‌شود و اصل تجارت ابتدا باید در منطقه تعریف شود. حسین امیرعبداللهیان، وزیر خارجه ایران در دولت سیزدهم در روز اول کاری نیز به نقش همسایگی و توسعه روابط اشاره کرده بود. حالا باید دید دولت سیزدهم تا چه میزان از این فرصت استفاده خواهد کرد. 🔗

کاهش ۳۰درصدی حجم آب سدهای کشور

خواهد بود. این درحالی است که براساس آخرین گزارش شرکت مدیریت منابع آب ایران حجم آب موجود در مخازن سدهای کشور در بازه زمانی مشابه سال گذشته ۳۰میلیارد و سه‌میلیون متر مکعب بوده که کاهش ۳۰درصدی را نشان می‌دهد. از مجموع استان‌های دارای سد در کشور ۹ استان از ابتدای سال آبی

آیا با وجود فشار تحریم‌ها، دولت سیزدهم می‌تواند به توسعه تجارت فکر کند؟

استفاده از فرصت همسایگی

🔗 **چند هفته‌ای است که از آغاز رسمی دولت سیزدهم ایران می‌گذرد؛ روزهایی که توأم با گمانه‌زنی‌های فراوان در مورد وزرای پیشنهادی و برنامه‌های آن‌ها سوی مردم بود. در روزهای گذشته همواره سخنان و برنامه‌های چند وزیر پیش از دیگران زیر ذره‌بین مردم، کارشناسان و رسانه‌ها قرار گرفته که می‌توان به وزرای اقتصاد، صمت، راه و شهرسازی و امور خارجه اشاره کرد. به گفته کارشناسان اقتصادی در دولت سیزدهم، وزارت خارجه باید نقشی اساسی در اقتصاد ایفا کند و از طریق دیپلماسی اقتصادی حجم تولید و صادرات ایران را افزایش دهد. موضوعی که از نگاه برخی کارشناسان استفاده از بازار کشورهای همسایه می‌تواند بهترین فرصت باشد اما صادرات محصولات ایران به کشورهایی که شریک استراتژیک هستند نیز می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. در این میان نقش فعالان و تجار بخش خصوصی پراهمیت می‌شود که چگونگی دستیابی به این هدف و خواسته‌هایشان از دولت سیزدهم چارچوب اصلی این گزارش را تشکیل می‌دهد.**

تجارت خارجی در مسیر صعودی است. مبادلات تجاری کشورمان در چهارماهه نخست سال ۱۴۰۰ حدود ۲۹میلیارد دلار بوده که بیشترین میزان صادرات ایران به ترتیب به کشورهای چین با ۴/۴میلیارد دلار، عراق با ۲/۸ میلیارد دلار، امارات متحده عربی با ۱/۶ میلیارد دلار، ترکیه با ۹۲۱میلیون دلار و افغانستان با ۷۲۸میلیون دلار بوده است اما در این مسیر همچنان موانعی مانند تحریم‌ها، ادامه پاندمی کرونا و موارد دیگری وجود دارد که به نظر می‌رسد تجارت خارجی ایران همچنان در حال دست‌وپنجه نرم کردن با مشکلات فراوانی است که رفع آن‌ها درایت هرچه سریع‌تر دولت مردان سیزدهم را می‌طلبد.

🔗 **راهکار گذار از وضعیت نامناسب**

تجارت خارجی

برای گذار از وضعیت نامناسب تجارت خارجی و قرارگیری در میان کشورهایی با تراز تجاری بالا نیازمند انجام اقداماتی از سوی دولت سیزدهم هستیم که اشاره به برخی از آن‌ها خالی از لطف نیست، به‌طوری‌که اگر دولت کشورمان کسب درآمد‌های ارزی بیشتر است باید به مواردی مانند توجه به مدیریت منسجم در زمینه تجارت خارجی، همکاری گسترده با وزارت خارجه به منظور فعال کردن سفارتخانه برای حمایت از گسترش روابط اقتصادی با سایر کشورها، رفع موانع تولید داخلی و همچنین تقویت سیستم حمل و نقل بین‌المللی و ترانزیت کالا، بهبود روابط تجاری با کشورهای همسایه، برنامه‌ریزی برای استفاده از امکانات و بسترهای مناسب

توجه دولت به اقتصاد فرامرزی

همان‌طور که ذکر شد لزوم توجه به مراودات تجاری با سایر کشورها و توجه به دیپلماسی اقتصادی از سوی دولت به ویژه وزارت خارجه می‌تواند تا حد زیادی ایران را در کسب درآمد‌های ارزی و تأمین نیازهای داخلی یاری کند. در سال‌های گذشته و تحت تأثیر تحریم‌ها ایران بسیاری از بازارهای جهانی را از دست داده و اگر دولت سیزدهم به دنبال گسترش تجارت خارجی باشد باید نسبت به حضور در بازارها قدیمی و جدید در سایر کشورها اقدام کند. مسعود دانشمند، عضو اتاق بازرگانی درباره استراتژی ایران در زمینه تجارت خارجی بر این باور است که با تعداد کشورهای بیشتری باید روابط بازرگانی و اقتصادی داشته باشیم و از روابط گسترده فقط با یکی دو کشور خاص بهره‌بریم؛ چراکه اکنون عمده تجارت ما از طریق دو کشور چین و امارات انجام می‌شود. اگر زمانی یکی از این دو کشور دروازه‌های خود را به روی ما ببندد ناگهان با خلأ بزرگی مواجه خواهیم شد و این مساله بعید نیست زیرا آمریکایی‌ها فشارهایی بر چینی‌ها وارد می‌کنند و به حتم برای تاجار چینی، حفظ بازار ۴۰میلیارد دلاری تجارت با آمریکا بر حفظ بازار تجاری ۳۰میلیارد دلاری با ایران ترجیحت دارد و همین مساله نیز در مورد امارات نیز امکان‌پذیر است. البته برخی کارشناسان در تضاد جمله دانشمند، عضو اتاق بازرگانی می‌گویند قرارداد ایران و چین به همین منظور منعقد شده تا آمریکا نتواند علیه این کشور فشار وارد کند؛ قراردادی مستقیم و مشخص که هر دو کشور از آن بهره ببرند. وی معتقد است؛ باید حوزه تجارت خود را با توجه به محصولاتی که تولید می‌کنیم و همچنین کالاهای مورد نیاز را تقسیم کنیم و روی سه یا چهار بخش تجارت خارجی خود را برنامه‌ریزی کنیم؛ یک بخش حوزه اکو و ۱۰کشور اطراف را شامل می‌شود؛ دیگری هفت هشت کشور آسیای جنوب شرقی یا حوزه آسه‌آن و بخشی هم با اروپا کار کنیم. بنابراین در هر یک از این حوزه‌ها باید کشور یا شرکتی را به عنوان حساب مادر انتخاب کرده و همه دریافت و پرداخت‌های ناشی از صادرات و واردات را از این طریق انجام دهیم. برای نمونه در حوزه آسه‌آن که ژاپن، کره جنوبی، چین، تایلند، اندونزی، مالزی و... قرار دارند در مالزی یک حساب مادر افتتاح و تمام وجوه ناشی از صادرات را در مالزی نگهداری کنیم و برای واردات نیز وجوه مورد نیاز را از مالزی پرداخت کنیم. در مورد اکو و ۱۰کشور ایران، ترکیه، پاکستان، ترکمنستان، افغانستان، قرقیزستان، قزاقستان، جمهوری آذربایجان و... می‌توانیم برای نمونه در آذربایجان یا ترکیه و از طریق بانک‌های این کشورها تمام داد و ستدهای تجاری را انجام دهیم.

به گفته برخی کارشناسان، با این کار به کشورهایی که با آن‌ها ارتباط تجاری و بازرگانی داریم، کشورهایی که از ما محصولات خریداری کنند و نیز کشورهایی که بتوانیم از آن‌ها محصولاتی را خریداری کنیم، تنوع داده‌ایم. این روند فضا را برای ایران باز می‌کند. از این رو باید به نقش همکاری گسترده میان بانک مرکزی و وزارت خارجه توجه کرد. این دو نهاد در سایر کشورها باید حساب‌های به‌اصلاح «مادرخرچی» افتتاح کنند و به‌جای دریافت وجوه حاصل از تجارت خارجی از سوی بانک‌های ایرانی، در اصل بانک‌های خارجی آن‌ها را دریافت و پرداخت کنند و به این روش مشکلات ناشی از سونیفت، ال سی و... با افتتاح این حساب‌ها قابل حل است و کار سختی نیست و کافی است بانک مرکزی و وزارت خارجه چنین برنامه‌ای را طراحی و عملی کنند.

در سه سال گذشته و به دلیل تحریم‌های آمریکا علیه ایران، میزان تجارت خارجی ایران کاهش یافته و همین مساله سبب شده‌تا همکاری‌های اقتصادی مشترک ایران با کشورهای دیگر شاهد بیشترین میزان کاهش در این سال‌ها شود. غلامحسین شافعی، رئیس اتاق بازرگانی ایران اخیراً اعلام کرد که با کمال تأسف، مسائل تحریم باعث شده بیش از ۳۰میلیارد دلار حجم معاملات ایران با اتحادیه اروپا از بین برود. هرچند مساله تحریم‌ها به گفته محمد لاهوتی، رئیس کنفدراسیون صادرات ایران، تأثیر اندکی بر روابط تجاری ایران با کشورهای همسایه داشته و کشورهای همسایه به دلیل مسیر ترددی و ارتباطات تاریخی کمتر تحت تأثیر تحریم‌ها قرار گرفتند و تجارت با آن‌ها کماکان انجام می‌شود.

این در حالی است که سال گذشته و به دلیل استمرار تحریم‌ها و همچنین مضاعف شدن فشارهای ناشی از بسته شدن مرزها به دلیل پاندمی کرونا مجموع تجارت خارجی ایران به رقم ۷۳میلیارد و ۸۹۱ میلیون دلار رسید. براساس گزارش بانک مرکزی در سال ۹۹، صادرات کشور برابر با ۳۴میلیارد و ۹۹۸ میلیون دلار و واردات نیز برابر با رقم ۳۸میلیارد و ۸۹۳ میلیون دلار بوده‌است. البته به نسبت مدت مشابه سال قبل، در چهارماهه سال ۱۴۰۰ تجارت خارجی ایران در مسیر پیشرفت قرار گرفته و روند صعودی را طی کرده، به‌طوری‌که صادرات ایران از فروردین تا تیرماه نسبت به مدت مشابه سال قبل با افزایش ۶۵درصدی و واردات نیز با افزایش ۴۲درصدی همراه بوده که نشان‌دهنده حرکت

استفاده از بازار کشورهای همسایه می‌تواند بهترین فرصت برای صادرات محصولات ایران باشد؛ عکس: ای‌یرنا